

КУЛИКОВИЧ А. Ю.,
кандидат юридичних наук

УДК 343.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.3.48>

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ ЗЛОЧИНИ У ЛЮЦИФЕРІАНСЬКИХ КУЛЬТАХ

Стаття аналізує криминологічні характеристики осіб, які вчиняють злочини, мотивовані сатаністськими та люциферіанськими віруваннями та практиками. Дослідження зосереджене на соціально-демографічних і психологічних профілях таких осіб, зокрема їхньому віці, статі, рівні освіти та соціальному статусі. Також розглядаються специфічні риси їхньої поведінки, які відрізняють їх від інших злочинців, включаючи вплив ідеологічного фанатизму, антисистемних настроїв та почуття соціальної ізоляції. Стаття детально аналізує типи злочинів, скоєних представниками люциферіанських культів, серед яких особливе місце займають ритуальні вбивства, насильство та інші форми жорстокого поводження. Автори досліджують мотиваційні чинники, такі як спроби самоствердження, пошук гострих відчуттів, а також психологічні механізми, що сприяють формуванню агресивної поведінки. Автор досліджує вплив ідеологічного фанатизму, антисистемних настроїв і соціальної ізоляції на формування кримінальної поведінки. Аналізуються мотиваційні чинники, такі як бажання досягти духовного "просвітлення" через насильницькі дії, відчуття безнадії, яке підштовхує до крайніх форм поведінки, та вплив групової динаміки. Особлива увага приділяється рекомендаціям щодо профілактики злочинів, пов'язаних із люциферіанськими та сатаністськими переконаннями. Висвітлюються заходи щодо соціальної реінтеграції осіб, які перебували під впливом радикальних релігійних груп, а також підкреслюється необхідність комплексного підходу до вивчення та запобігання таким злочинам. Це дослідження є важливим внеском у криминологічну науку, надаючи глибоке розуміння поведінкових моделей і мотивацій осіб, залучених до сатаністських, зокрема люциферіанських культів, та пропонуючи ефективні стратегії запобігання злочинності та рекомендації для правоохоронних органів, соціальних служб та освітніх установ щодо зменшення ризику злочинності, пов'язаної з релігійними культурами.

***Ключові слова:** криминологічна характеристика, люциферіанські культури, злочини, насильницькі тенденції, соціально-психологічні фактори.*

Kulykovych A. Yu. Criminological characterization of persons committing crimes in Luciferian cults

The article analyzes the criminological characteristics of individuals who commit crimes motivated by Satanic and Luciferian beliefs and practices. The study focuses on the socio-demographic and psychological profiles of such persons, including their age, gender, level of education and social status. It also examines the specific features of their behavior that distinguish them from other criminals, including the influence of ideological fanaticism, anti-systemic attitudes and feelings of social isolation. The article analyzes in detail the types of crimes committed by representatives of Luciferian cults, among which ritual murder, violence and other forms of cruel treatment occupy a special place. The authors examine motivational factors such as attempts at self-affirmation, thrill seeking, and psychological mechanisms that

contribute to the formation of aggressive behavior. The author examines the influence of ideological fanaticism, anti-systemic sentiments, and social isolation on the formation of criminal behavior. The author analyzes motivational factors such as the desire to achieve spiritual “enlightenment” through violent acts, a sense of hopelessness that pushes to extreme forms of behavior, and the influence of group dynamics. Particular attention is paid to recommendations for the prevention of crimes related to Luciferian and Satanic beliefs. Measures for the social reintegration of persons who have been influenced by radical religious groups are highlighted, and the need for a comprehensive approach to the study and prevention of such crimes is emphasized. This study is an important contribution to criminological science, providing a deep understanding of the behavioral patterns and motivations of individuals involved in Satanic, in particular Luciferian, cults, and offering effective crime prevention strategies and recommendations for law enforcement, social services, and educational institutions to reduce the risk of crime related to religious cults.

Key words: *criminological characteristics, Luciferian cults, crimes, violent tendencies, socio-psychological factors.*

Постановка проблеми. Аналіз кримінальної поведінки в контексті релігійних культів є складним завданням, що вимагає врахування як релігійних, так і соціально-психологічних аспектів. Люциферіанські культи, як частина цього явища, привертають увагу через випадки насильства та інші кримінальні дії, які іноді пов’язують із ритуальними практиками або ідеологічними переконаннями. Однак, дослідження в цій області залишаються обмеженими, що утруднює розуміння мотивацій та характеристик осіб, які вчиняють такі злочини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Раніше проведені дослідження зосереджувалися переважно на соціально-психологічних механізмах рекрутування і утримання членів у релігійних культових групах. Наприклад, робота Л. Річардсона та Д. Кларка підкреслює роль харизматичних лідерів і групової динаміки в формуванні злочинної поведінки. Інші дослідження, такі як праці М. Ленгтона, аналізують правові аспекти діяльності культів, включаючи питання релігійної свободи та кримінальної відповідальності. Однак, детальні характеристики осіб, що вчиняють злочини, залишаються недостатньо вивченими.

Метою є дослідження кримінологічних характеристик осіб, залучених до вчинення злочинів у люциферіанських культах, з акцентом на соціально-демографічні, психологічні та поведінкові аспекти. Стаття також спрямована на виявлення загальних тенденцій у таких злочинах і розробку рекомендацій щодо їхнього попередження.

Виклад основного матеріалу. Люциферіанські культи є частиною ширшого спектру нових релігійних рухів, які часто викликають суспільний інтерес і занепокоєння через їхні незвичні вірування та практики. Особливу увагу привертають випадки кримінальної діяльності, пов’язаної з цими культами. Ця стаття присвячена кримінологічній характеристиці осіб, які вчиняють злочини у люциферіанських культах, з метою визначення ключових факторів, що сприяють злочинній поведінці, та розробки рекомендацій щодо запобігання таким злочинам.

Практично всі сучасні форми сатанізму класифікуються як неорелігії та неокульту. У релігійному світогляді сучасних сатаністів та дияволопоклонників уявлення про смерть та безсмертя суттєво відрізняються від стереотипних уявлень, властивих традиційним релігійним системам, як стосовно феномена сатанізму в цілому, так і щодо посмертної участі його прихильників.

Наприклад, частина сучасних дияволопоклонників та неоязичників засуджують вбивства людей і наполягають на тому, щоб їхні прихильники дотримувалися державних законів і були законослухняними громадянами. Релігійна громада «БОЖИЧІ» категорично засуджує та забороняє своїм адептам-сатаністам ритуальні вбивства людей і дітей, насильство над тваринами, ритуальні самогубства, вандалізм, наркоманію, алкоголізм, педофілію, зоофілію,

некрофілію, сексуальне насильство, екстремізм та будь-які інші протиправні дії, заборонені Кримінальним кодексом України.

Люциферіанці (прометеїсти), як зазначає український дослідник В.М. Петрик, являють собою релігійну групу, що синтезує елементи сатанізму з язичництвом [3, с. 204]. Вони сприймають Люцифера як божество, що символізує гармонію, мудрість, свободу і добро. Їх часто називають прометеїстами через паралелі з грецьким міфом про Прометея, який викрав вогонь у богів і передав його людям. Християнство вони вважають втіленням дисгармонії та зла. Деякі групи люциферіанців не тільки ідеологічно протистоять християнству, але й застосовують насильство як засіб дестабілізації християнського порядку та підготовки приходу Диявола. За оцінками, близько 40% сатаністів у світі і кожен третій в Україні належать до цього напрямку. До цієї категорії також відносять «світлих сатаністів», які сповідують релігійно-філософську ідею про Сатану як «добраго бога». Вони вважають, що сатанізм приносить добро в цей світ, тоді як християнство і традиційні релігії є носіями зла. Автор «світлого сатанізму», відомий під псевдонімом Просвітитель, стверджує, що світлі сатаністи не бачать у Сатані зловмисного рогатого демона, а радше вбачають у ньому бунтівного духа, що протистоїть тиранії Бога Єгови. Сатана для них асоціюється з біблійним Змієм, який дав людям знання, завдяки чому вони набули самосвідомості, духу протиріччя і потягу до пізнання. В цьому сенсі, Сатана постає як союзник і покровитель людства, подібно до Прометея [5, с. 292].

Щодо питання безсмертя особистості та життя після смерті, світлий сатанізм не дає однозначної відповіді. Світлі сатаністи, поділяючи погляди Антона Ш. ЛаВея, не заперечують існування загробного життя, але не надають цьому питанню значної ваги. Вони вважають головною метою жити в цьому світі, не прагнучи «багатств на небесах». Відмінність сатанізму від християнства полягає в тому, що сатаністи зосереджуються на цьому житті, тоді як християни орієнтуються на спасіння від мирського існування. У світлому сатанізмі ідея безсмертя особистості залишається невизначеною, з акцентом на добрі справи в земному житті, без очікувань нагороди в потойбічному світі.

Однак, сама течія люциферіанства, яка виникла з основ сатанізму, має розгалуження ще на 2 течії. Це можуть бути ортодоксальні або реформовані дияволопоклонники. І якщо останні засуджують будь-які жертвоприношення, злочини, порушення законодавства країни та ведуть здоровий образ життя, то ортодоксальні дияволопоклонники нехтують усіма правилами та законами.

Найбільш поширеною течією ортодоксальних сатаністів була у 90-х роках. У пресі було зафіксовано чимало випадків діяльності дияволопоклонників. Наприклад, у 1993 році в Києві, на святкуванні Івана Купала на Лисій горі, була затримана група сатаністів, які планували принести в жертву собаку. У Кіровограді школярі 8–10 класів однієї з середніх шкіл створили секту, в рамках якої планували принести в жертву 666 тварин та людей, фіксує кожне вбивство у щоденниках. Найбільшою жертвою цієї групи став юнак з сусідньої школи. У Черкасах, протягом 1995–1998 років, активно діяла секта сатаністів, очолювана колишнім вчителем середньої школи, який під час ритуалів здійснював сексуальне насильство над неповнолітніми. В Ужгороді сатанінська група «Монархія» займалася нелегальним виробництвом алкогольних напоїв та вимаганням.

Наразі лише невелика кількість членів неоеккультів ортодоксальних дияволопоклонників займаються вбивствами людей та здійснюють жертвоприношення. До цієї категорії відносяться невеликі секти та підпільні сатанінські неоеккульти, назви яких часто залишаються невідомими. Але в умовах великої моральної та психологічної напруги, на нашу думку, ця цифра може зростати, адже усього за 100 доларів можна купити усю літературу «Церкви Сатани» та отримати членський квиток.

Різні чинники можуть спонукати людей до приєднання до сатанінських об'єднань, серед яких можуть бути такі: відчуття нудьги, незадоволення власним життям, відчай, прагнення до самоствердження, бажання знайти гострі відчуття та інші. Крім того, інтерес до таких груп може виникати через їхнє сприйняття як альтернативи традиційним соціальним

нормам і цінностям, а також як спроба втечі від соціальних або особистих проблем. Сюди ж можна додати і вплив поп-культури, що романтизує ідеї, пов'язані з сатанізмом, і прагнення до належності до «особливого» або «таємного» товариства [4, с. 29].

Відповідно до чинного законодавства, кримінально-правове вивчення особи, яка вчинила певний злочин, націлене на забезпечення обґрунтованості та законності під час кваліфікації злочинного посягання та встановлення вини. Дуже складно розробити загальний кримінологічний портрет послідовників люциферіанства через їхню розбіжність в течіях та окремих групах, однак, на основі статистичного методу, ми пропонуємо наступні характеристики злочинців:

1. Соціально-демографічні характеристики:

– Люциферіанські культи часто приваблюють молодих людей, зазвичай від 15 до 35 років. Серед учасників можна знайти як чоловіків, так і жінок, хоча чоловіки становлять більшу частку через традиційно більшу участь у нетрадиційних релігійних рухах. Важливим є той факт, що лише 4% учасників культу згодом виходять з нього. Тому можна побачити людей дорослого віку (до 65 років, які знаходяться у «команді» протягом 20–30 років).

– Члени таких угруповань мають різний рівень освіти, від середньої до вищої, часто з наявністю певних знань в області філософії, релігієзнавства або гуманітарних наук. В більшості це самозайняті особи, студенти або безробітні.

2. Психологічні характеристики:

– Люциферіанці часто мають сильний інтерес до містичних або окультних знань. Вони шукають духовного просвітлення та прагнуть до досягнення вищого рівня свідомості [6, с. 194].

– Члени таких культів демонструють незадоволеність традиційними суспільними і релігійними нормами. Вони шукають альтернативні системи цінностей, які більше відповідають їхнім внутрішнім переконанням.

– Люциферіанські культи приваблюють людей, які шукають свою ідентичність та місце у світі. Це обумовлено відчуттям відчуження або неприйняття в традиційних соціальних групах.

– Деякі з цих осіб мають проблеми з емоційною стабільністю, включаючи депресію, агресію, низьку самооцінку.

– Вони можуть відчувати труднощі у взаємодії з традиційними соціальними групами та інститутами, що часто призводить до їхнього входження в альтернативні спільноти.

– У деяких випадках особи можуть мати діагностовані або недиагностовані психічні розлади, такі як шизофренія, біполярний розлад, або антисоціальний розлад особистості. Ці розлади можуть впливати на їхню здатність до критичного мислення та самоаналізу.

3. Соціальні, культурні та суспільні чинники:

– Поп-культура, яка романтизує теми, пов'язані з сатанізмом і антигероїзмом, сприяє залученню до таких угруповань. Фільми, музика, література та інтернет-ресурси часто популяризують образи, пов'язані з Люцифером як символом свободи і повстання проти догматичних структур.

– Люциферіанці часто використовують інтернет і соціальні мережі для обміну інформацією, організації зустрічей та рекрутингу нових членів. Це створює додаткові можливості для комунікації та поширення своїх ідей.

– Особи, які вчиняють злочини на основі люциферіанських переконань, часто перебувають на маргінесах суспільства, відчуваючи себе ізольованими або відчуженими від основної маси населення.

– Важливу роль відіграє груповий вплив, коли індивідууми втягуються у злочинну діяльність через спільноту, до якої вони належать. Групова динаміка може підсилювати радикальні погляди та виправдовувати злочини.

4. Кримінальні та девіантні тенденції:

– Хоча не всі люциферіанці залучені до кримінальної діяльності, деякі групи можуть демонструвати девіантну поведінку, таку як наркозалежність, вандалізм або інші форми антисоціальної поведінки.

– У деяких крайніх випадках можливе залучення до насильницьких дій, включаючи ритуальні жертвоприношення або інші форми насильства, що можуть бути обґрунтовані ідеологічно.

– Злочини можуть включати ритуальні вбивства, насильство над тваринами, вандалізм (наприклад, руйнування релігійних символів або місць), незаконне зберігання зброї та наркотиків, сексуальне насильство, а також інші форми насильства або незаконної діяльності.

– Злочини часто мотивовані релігійними або ідеологічними переконаннями, де насильницькі дії сприймаються як засіб досягнення вищих духовних або соціальних цілей. Деякі особи можуть вважати, що їхні дії приносять жертву своєму божеству або служать справедливості.

5. Ідеологічні особливості:

– Люциферіанці часто сприймають Люцифера як символ свободи, знання і просвітлення. Вони можуть відкидати традиційні релігійні догми і прагнути до розвитку особистої духовності, що вважають більш автентичним і незалежним.

– Деякі злочинці можуть бути фанатично відданими своїм люциферіанським переконанням, сприймаючи їх як абсолютну істину, що виправдовує насильницькі дії проти інших, особливо проти тих, кого вони сприймають як ворогів або представників ворожих ідеологій.

– Ці особи часто мають сильні антисистемні настрої, спрямовані проти традиційних релігійних, соціальних або політичних інститутів. Вони можуть вбачати в них джерело пригнічення та обмеження особистої свободи [2, с. 84].

Висновки. Узагальнюючи аналіз криминологічних характеристик осіб, які вчиняють злочини, мотивовані люциферіанськими переконаннями, можна зробити такі висновки. Особи, залучені до люциферіанських культів, що вчиняють злочини, не обмежуються певними соціально-демографічними групами. Вік, стать, рівень освіти та соціальний статус варіюються, хоча переважну більшість становлять молоді люди, що шукають альтернативні способи самореалізації. Серед злочинців спостерігається високий рівень ідеологічного фанатизму, який часто поєднується з антисистемними настроями. Це сприяє формуванню агресивного ставлення до традиційних релігійних та соціальних інститутів [1, с. 149], що розглядаються як джерела пригнічення. Багато з цих осіб мають проблеми з емоційною стабільністю, схильні до депресії, агресії та ізоляції. Психічні розлади, у тому числі недиагностовані, можуть сприяти кримінальній поведінці, особливо в умовах групового впливу та використання психоактивних речовин. Злочини варіюються від ритуальних вбивств і насильства до вандалізму та незаконної діяльності. Мотивація таких злочинців часто пов'язана з ідеологічними переконаннями, де насильницькі дії розглядаються як засіб досягнення вищих цілей або служіння своєму божеству. Більшість осіб, які вчиняють злочини на основі люциферіанських переконань, знаходяться на маргінесі суспільства. Вони відчувають себе ізольованими або відчуженими, що посилює їхню схильність до радикальних дій.

Головним є важливість комплексного підходу до розуміння кримінальної поведінки осіб, залучених до люциферіанських культів. Необхідно враховувати соціальні, психологічні та ідеологічні чинники, що впливають на їхні дії, а також важливість профілактичних заходів, спрямованих на зменшення впливу радикальних ідеологій та підтримку соціальної інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Зінченко І.О. Деякі проблеми кримінальної відповідальності за злочин, передбачений ст. 161 КК України. *Проблеми законності*. 2009. № 106. С. 148–156.

2. Куп'янський М. Г. Розслідування серійних сексуально-садистських убивств (організаційно-тактичні засади) : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / М. Г. Куп'янський ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Х., 2016. 224 с.

3. Петрик В.М. Нетрадиційні релігійні та містичні культи України. Київ : РОСАВА, 2003. 336 с.

4. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії : навчальний посібник. Київ : Україна, 2001. 512 с.
5. Хамітов Н.В. Філософська антропология: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. Київ : КНТ, 2017. 394 с
6. Цимбал М. М. Деякі питання кримінально-правової характеристики організаторів злочинних груп у галузі віросповідання. *Роль православних духовних цінностей у формуванні національної свідомості та громадянської позиції сучасної молоді* : Матеріали ІІІ міжнародної науково-практичної конференції (25 листопада 2005 р.). К. : Вид-во МАУП, 2006. С. 194–196.

